FRA AVL TIL BIFF

Avlsplan

Norsk Simmental

Versjon 3

Vedtatt 28.10.2011, revidert 28.11.2015. *Sist revidert 03.02.2017*

Godkjent av TYRs styre 20.03.2017

Endringer står i kursiv.

Hovedprinsipper

Avlsarbeidet på Simmental i Norge baseres på følgende hovedprinsipper:

Stambokføring

Det er de stambokførte dyrene som danner grunnlaget for avlsarbeidet.

Rasestandard

Det skal ikke stambokføres dyr som ikke er i henhold til rasestandarden.

Kollethet

Det er en målsetning at Simmental på sikt skal bli en kollete rase.

Melkesimmental

Avlsmateriale fra Melkesimmental kan benyttes i avlsarbeidet dersom dette bidrar til avlsframgang.

Bærekraftig avl

Det skal drive et etisk riktig avlsarbeid, noe som innebærer å unngå innavl og ikke avle på egenskaper som går ut over dyreetikken. Det skal ikke stambokføres dyr som ikke oppfyller disse kravene. Det skal ikke drives avlsarbeid for egenskapen dobbelmuskulatur. Det skal ikke avles videre på dyr som utvikler dobbelmuskulatur.

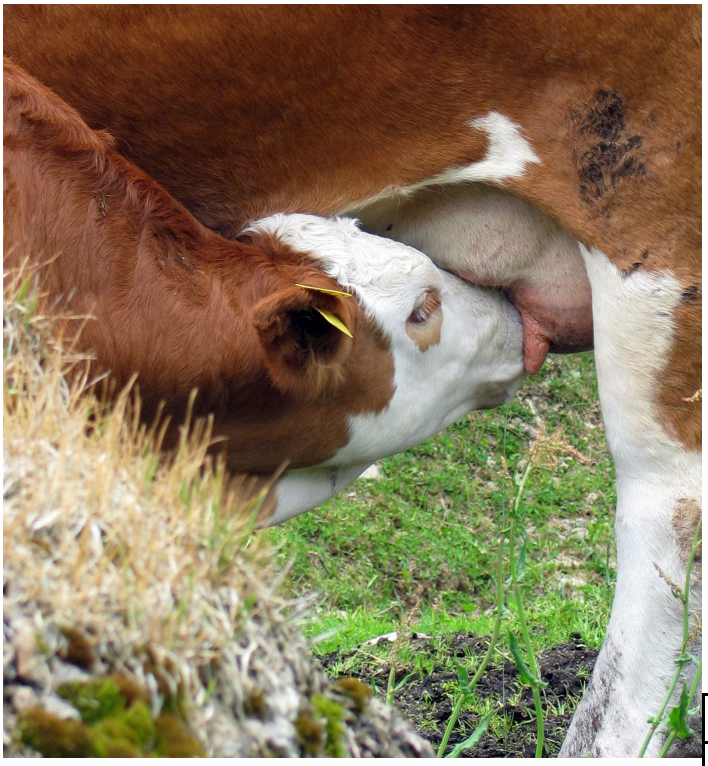

Segmentering av avlen

Det skal tilbys spesialiserte okser som kan møte markedenes ulike behov. Av egenskaper skal det spesialiseres fram følgende tre hovedtyper dyr:

- Okser med gode kjøttproduksjonsegenskaper.
- Okser som gir avkom med lette fødselsforløp kombinert med gode kjøttproduksjonsegenskaper.
- Okser som avler gode moregenskaper (døtre som kalver lett, har god fruktbarhet og bra med mjølk til kalven).

A) Virkemidler i det nasjonale avlsarbeidet

For å tilby markedet de ulike typene okser skissert tidligere, må dette gjenspeiles i kriteriene i seleksjonen i de ulike ledd i det organiserte avlsarbeidet.

1) Kriterier ved seleksjon til fenotypetest

De fleste egenskapene registrert i fenotypetest er knyttet til effektiv og høy kjøttproduksjon. Øvrige ønskede egenskaper må vektlegges ved inntak til test.

Krav til far

Far til aktuelle testkandidater skal ha sikre tall for fødselsforløp og moregenskaper, enten gjennom høy sikkerhet på norske avlsverdier eller gjennom dokumentasjon fra oksens opprinnelsesland. Dette vil i praksis si norske eliteokser eller avkomsgranska importokser. Kravet kan fravikes dersom far er spesielt interessant på grunn av kollethet eller lite beslektet med den norske populasjonen.
Før hver insemineringssesong setter raselaget opp oversikt over hvilke okser som er prioriterte fedre inn til test av de kalvene som blir født etter kommende insemineringssesong
Prioriteringslisten baserer seg på følgende prinsipper:

Prioritet	Oksetyper
1	• Nye eliteokser • Nye importokser med dokumentasjon for egne avkoms prestasjoner i hjemlandet.
2	• Nye importokser med lav sikkerhet på egenskaper. • Nye importokser hvor det stilles krav til kombinasjonen (pga. svake enkeltegenskaper hos oksen) • Interessante, privatimporterte seminokser.
3	• Øvrige norske seminokser og tidligere importokser som ikke er tilstrekkelig testet. • Interessante okser etter lite brukte linjer.

Krav til mor

Mor til aktuelle testkandidater skal slektskapsmessig være av interesse. For å være aktuell som testoksemor må kua ha gode avlsverdier, ha normal helse og ikke være negativt avvikende på lynne eller eksteriør.

Krav til oksekalv

Oksekalven skal ha interessant avstamning, ikke være negativt avvikende på lynne eller eksteriør. Det bør tilstrebes å teste ut halvsøskengrupper etter samme far for å finne de beste kombinasjonene og for å unngå at miljøforhold er avgjørende for at en okselinje blir med videre i avlen eller ikke.
Aktuelle testoksekandidater bør tilfredsstille følgende krav:

Egenskap	Krav
Hornstaus	Skal være kollet
Delindeks for fødselsforløp	***Minimum 95****
Avlsverdi for forventet fødselsvekt hos avkom ("Vekstegenskaper, vekt ved 0 dagers alder")	Maksimum 105
Vekt ved fødsel (K-0 dager)	Maksimum 55 kilo
Avvenningsvekt (K-200 dager)	Minimum 310 kilo **

**** Eventuell dokumentasjon på foreldrenes avlsverdier i hjemlandet som viser at oksen forventes å tilfredsstille minstekravet dersom sikkerheten på den norske avlsverdien er for lav.***
** Minimumskravet vil bli sett opp mot oksens avlsverdier for egenskapen dersom den er i grenseland for minimumskravet.

Prioritering av okser for framtidig segmentering

For å kunne tilby markedet seminokser med ønskede egenskaper i tillegg til de egenskapene som inngår i vektleggingen i testen på Staur skal det hvert år prioriteres inn et visst antall okser i hver av de tre gruppene nedenfor.

Gruppe	Type	Beskrivelse
1	Produksjonsokser	Gode på kjøtt og tilvekst
2	Lettkalver	Oksen forventes å gi lite fødselsvansker som far til kalv
3	Moregenskaper	Oksen forventes å gi døtre med gode moregenskaper

For de tre gruppene stilles det ytterligere krav til oksens avlsverdier enn de generelle kravene:

Gruppe	Egenskap	Krav
1	***Delindeks for produksjon***	***Minimum 105***
2	Avlsverdi for vekstegenskaper 0 dager	Maksimum 97
3	***Delindeks for moregenskaper***	***Minimum 105 ****

* Eventuell dokumentasjon på foreldrenes avlsverdier i hjemlandet som viser at oksen forventes å tilfredsstille minstekravet dersom sikkerheten på den norske avlsverdien er for lav.
Det henvises for øvrig til "Regelverk for fenotypetesting av kjøttfe" for øvrige kriterier ved inntak til test.

2) Kriterier ved seleksjon til semin

Rangering

Rangtallet brukes som utgangspunkt for utvelgelsen av seminokser etter endt test. Vektleggingen i Rangtallet gjenspeiler rasens avlsmål. For Simmental er vektleggingen som følger:

Prioritering av okser for framtidig segmentering

For å kunne tilby markedet seminokser med ønskede egenskaper i tillegg til de egenskapene som inngår i vektleggingen i testen på Staur skal det hvert år tas ut den beste oksen i hver av følgende grupper:

Gruppe	Type	Beskrivelse
1	**Produksjon**	Forventes å gi avkom med gode tilvekst– og slakteegnskaper.
2	Lettkalver	Oksen skal forventes å gi lite fødselsvansker .
3	Moregenskaper	Oksen skal forventes å gi døtre med gode moregenskaper.

Hvis rasen har to seminplasser prioriteres egenskapene som står øverst i tabellen. Det er et mål at uttatte okser skal være gode på egenskaper i flere av gruppene.

Slektskap

Det skal være tungtveiende grunner og kun unntaksvis tas ut okser til semin dersom oksens far allerede har en norsk sønn i semin. *Under ellers like forhold skal okser som har som har stor grovfôrkapasitet og god fôrutnyttelse prioriteres.*

Øvrige krav til seminokser og auksjonsgodkjente okser

- Okser med negativt avvikende lynne skal ikke auksjonsgodkjennes.
- Seminokser må oppnå minst 80 poeng i Helhet på lineær kåring.
- Slektskap, eksteriørmessige svakheter (særlig bein og klauver) eller uønsket utvikling i oksens avlsverdier kan gi omrangering i forhold til Rangtall. I "eksteriørmessige svakheter" ligger blant annet at en bør unngå å avle videre på dyr med løse bøger, forhudsframfall og såkalt fransk beinstilling. Det skal være andre tungtveiende årsaker dersom slike okser skal tas ut til semin.
- Okser med skruklauver og/eller svake ytterklauver skal ikke tas ut til semin.

3) Kriterier ved utvelgelse av eliteokser

Eliteokser må ha over 100 i avlsverdi for Fødselsforløp og med tre stjerners sikkerhet. Videre bør oksen ha over 100 i avlsverdi og informasjon fra egne avkom for følgende egenskaper:

- "Moregenskaper, vekt ved 200 dagers alder"
- "Kalvingsevne"
- "Slaktevekt"
- "Slakteklasse"
- "Vekstegenskaper, vekt ved 200 og 365 dagers alder"

Enkeltegenskaper på under 100 kan aksepteres hvis oksen utmerker seg positivt for noen av de andre egenskapene.

Egenskap	Beskrivelse	Vektlegging, i %
Tilvekst	Gjennomsnittlig daglig tilvekst i testperioden (g/dag)	25
Grovfôropptak	Gjennomsnittlig daglig grovfôropptak i testperioden (FEm/dag)	15
Fôrutnytting	Fôrforbruk per kilo tilvekst i testperioden, korrigert for ulikt vedlikeholdsbehov	25
Eksteriør	Samlepoenget "Helhet" fra lineær kåring	15
Ryggmuskeldybde	Størrelse på ryggmuskel	15
Marmorering	% intramuskulært fett i ryggmuskelen	5
Fettdybde	Tykkelse på fettrand	0

B) Import av gener

Kriterier ved import av gener:

- Skal harmonere med norske produksjonsforutsetninger og avlsmål uansett om det er importert i raselagsregi eller som privat import.
- Skal ha høy sikkerhet på egenskapene.
- Skal være lite beslektet med den norske Simmental-populasjonen.
- Bør være kollet.
- Skal i hjemlandet ha gitt lite kalvingsvansker som far til kalven.
- Skal ved import i raselagsregi oppfylle norske krav til stambokførbarhet. Dette bør også gjelde ved import i privat regi.
- Skal være i henhold til rasestandarden.

Det skal være tungtveiende og godt begrunnede årsaker til at disse punktene skal fravikes. Det er særlig hensyn til å få inn lite beslektet avlsmateriale som kan være årsaken til at enkelte av kravene over kan fravikes.

C) Avl på buskapsnivå

For en avlsmessig framgang for den norske populasjonen opp-fordrer Norsk Simmentalforening den enkelte avler å følge de samme prinsipper ved avl på buskapsnivå som avlsarbeidet i det organiserte avlsarbeidet. Dette innebærer blant annet at det ikke skal avles videre på, eller omsettes dyr som:

- har negativt avvikende lynne.
- har negativt avvikende eksteriør, særlig de som av åpenbart arvelige årsaker har bein-/klauvlidelser (spesielt fransk beinstilling, skruklauver eller bratte ytterklauver).
- har dårlig fruktbarhet.
- gir avkom med mye fødselsvansker eller dårlig kalvingsevne.

Lineær kåring

Gruppe	Egenskap	Optimum	Vekting	Vekting
Kropp	Overlinje	6	15	19
	Størrelse	8	15	
	Krysshelning	5	15	
	Krysslengde	9	15	
	Kryssbredde	8	20	
	Knokkelbygning	5	15	
	Ant. avvikskoder	0	5	
Muskel	Bredde av bog	6	12,5	48
	Brystdybde	***7***	12,5	
	Kam	9	12,5	
	Lend	9	12,5	
	Lårbredde	8	12,5	
	Innerlår	9	12,5	
	Lårdybde	9	12,5	
	Lårfylde	9	12,5	
Bein	Hasevinkel	4	15	73
	Kodevinkel	7	15	
	Hasestilling	8	13	
	Forstilling	8	13	
	Klauvssymmetri	5	13	
	Klauvvegg	5	13	
	Klauvform	5	13	
	Ant. avvikskoder	0	5	
Helhet	Helhet	9	100	10

Rasestandard for Simmental

Størrelse

Simmental skal ha en stor, fin og sterk beinbygning.

Farge

Simmental skal være rød og hvit. Dyr med svarte avtegninger skal ikke stambokføres.

Hode, kropp og bein

Optimum i lineær kåring beskriver Simmentals rasestandard.

Lynne

Dyrene skal ha et medgjørlig og lett håndterbart gemytt.